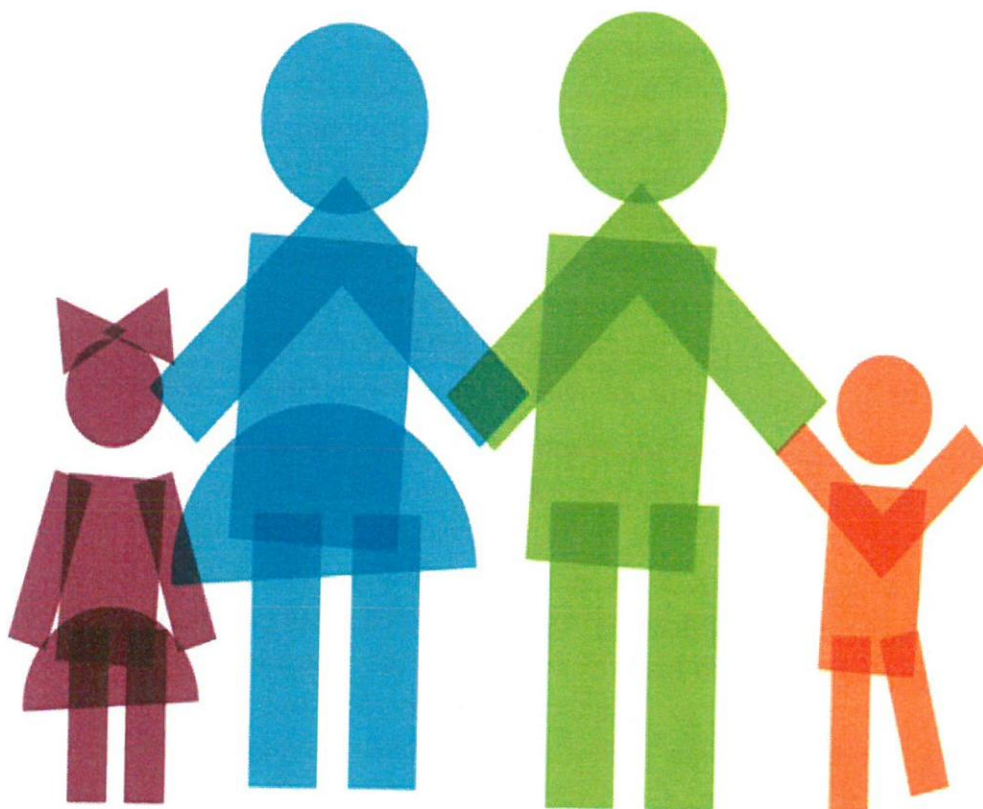

Rozwiązywanie problemów społecznych miasta Jarosławia- 2021 r.

Jarosław, marzec 2022

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Jarosław na lata 2021- 2027, jako dokument kluczowy, do którego bezpośrednio odnosi się niniejsze opracowanie, wskazuje na szereg problemów społecznych, na które należy ukierunkować działania pomocowe. Wymienia wśród nich: bezrobocie, przemoc w rodzinie, alkoholizm, choroby psychiczne, starość a także niezaradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz bezdomność. Reagowanie na wyżej wymienione zjawiska i zapobieganie ich skutkom, to główne zadania, jakie realizują pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu.

Każdego roku Dyrektor tut. Jednostki przedkłada Radzie Miasta Jarosławia opracowanie merytoryczne na temat wybranego problemu społecznego, które zawiera omówienie i podsumowanie działań, jakie w danym roku tut. Ośrodek podjął w zakresie rozwiązywania problemu społecznego naszego miasta.

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Jarosław za 2021r. skupia się na zagadnieniach i działaniach, jakie Gmina Miejska Jarosław wraz z tut. Ośrodkiem prowadzą na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi i problemami z prowadzeniem gospodarstw domowych.

Rodzina- często bez niej nie wyobrażamy sobie życia. Od pierwszych dni otacza opieką, uczy, przygotowuje do życia i ról w społeczeństwie, jest istotą przekazywanej kultury, tradycji i wartości. Czy w współczesnym świecie jej byt i trwałość jest zagrożony? A zmiany w stylu życia prowadzą do kryzysu rodziny? Trudne, ale jakże ważne pytania, które we współczesnym świecie trzeba sobie postawić.

Patrząc na znane nam funkcje pełnione przez rodzinę, oraz wartości jakie nam daje, można by rzec, że to fundamentalna część społeczeństwa potrzebna dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju człowieka. Nierozzerwalne więzi krwi i role spełniane w rodzinie powinny być niewzruszone i trwałe. Jednak, każdy z okresów rozwojowych w współczesnym świecie przynosi zmiany i odbija się na funkcjonowaniu w rzeczywistości. Zmieniające się warunki życia, dynamiczny postęp technologii, zmiana wartości i wymagań społecznych czy norm wprowadzonych przez przemiany społeczno- kulturowe również mają swój obraz w działaniu i postrzeganiu rodziny. Zmiany generują szereg niebezpieczeństw uderzających w jak dotąd wydawałoby się trwałe i silne emocjonalnie relacje rodzinne i międzyludzkie. A wszelkie zakłócenia w działaniu rodziny mają swoje odbicie w funkcjonowaniu społeczeństwa.

Czynniki wpływające na trwałość rodziny to m. in. zmiana jej formy. Od lat znaliśmy model rodziny wielopokoleniowej, gdzie wielkość i role rodziny były strukturą rozbudowaną. Gdzie pod jednym dachem mieszkało kilka pokoleń a opieka dziadków nad gromadką wnuków czymś naturalnym. Aktualnie odchodzi się od tego modelu rodziny, a dziadkowie spełniają się w innych rolach niż sprawowanie opieki nad wnukami.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na kondycję i wartość współczesnej rodziny jest jej trwałość. Coraz częściej dopuszczalne i akceptowalne przez społeczeństwo są tzw. „wolne związki, nieformalne”. Takie podejście do rodziny jako trwałej i stabilnej więzi wpływa negatywnie na jej postrzeganie.

Aktualnie trudne do utworzenia i utrzymania rodziny to warunki ekonomiczne oraz społeczne. Rodziny często zmagają się z problemem ubóstwa, związanym z bezrobociem. Trudności wynikające z braku możliwości zapewnienia odpowiednich i godnych warunków dla funkcjonowania rodziny, wpływa na spełnianie przez nią podstawowych ról wychowawczych, bytowych, rozwojowych. Często prowadzi do problemów związanych z zachowaniami patologicznymi jak nadużywanie alkoholu, przemocą, czy utracie zdrowia psychicznego, wobec braku stabilizacji i niepewności, wzrastającego permanentnego stresu i zamartwiania się o przyszłość.

Od dawna w naszym słowniku pojawia się pojęcie „eurosieroty” opisujące dzieci z rodzin rozłączonych przez migracje jednego lub obojga rodziców za granice w celach zarobkowych. Co jest przejawem funkcjonowania rodzin niepełnych, rozłączonych. Ten negatywny element funkcjonowania rodziny, uderza w więzi emocjonalne, wychowawcze czy opiekuńcze. Rodzina funkcjonująca niejako na odległość nie spełnia podstawowych ról, często narażona jest na rozpad, gdyż rozłąka potęguje negatywne zdarzenia jak zdrada, tęsknota, długotrwała rozłąka. Sytuacja ta, często gwarantuje zabezpieczenie finansowe, daje stabilność w kwestii bytowej, jednak przekłada się to na problemy o charakterze emocjonalnym i społecznym. Dzieci z rodzin tak funkcjonujących narażone są na napięcie i stres związany z nieobecnością rodzica w ich życiu i kolejnych fazach rozwoju.

Co wynika z powyższych czynników? Z pewnością jako wadę należy podkreślić zmiany w braku jedności i trwałości rodziny jako instytucji. Zwiększoną ilość niepełnych rodzin, wzrost ilości wolnych związków. Należy, jednak podkreślić, że rodzina ulega ciągłym zmianom i ewaluuje zgodnie z narzucanymi przez zmiany ekonomiczne, trendy społeczne, nowoczesne formy komunikacji czy przemianami społeczno- gospodarczymi. Z pewnością jest tu pole do działania dla tworzenia specjalistycznego wsparcia dla rodzin. Nauki i drogowskazów dla spełniania funkcji rodzicielskiej, wychowawczej, emocjonalnej, dla kształtowania pozytywnych wzorców oraz przekazywania wartości.

Należy podkreślić, iż współczesne rodziny wymagają wsparcia, szczególnie te które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Celem pracy z rodziną jest więc przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie instytucji rodziny jest i musi być prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem ich zasobów własnych oraz z wykorzystaniem źródeł wsparcia zewnętrznego.

Wsparcie rodziny polega w szczególności na: wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążeniu do reintegracji rodziny, pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy Miejskiej Jarosław w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji

rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu, który służy pomocą rodzinom zamieszkującym w Jarosławiu, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Ośrodek prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2021 r. objętych pomocą społeczną było łącznie 760 rodzin, składających się z 1 569 osób.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W MOPS w Jarosławiu w ramach realizacji ustawowego zadania jest zatrudnionych 2 asystentów rodziny. W roku 2021 prowadzili oni pracę w 23 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

W roku 2021 w MOPS nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W rodzinach objętych asystą prowadzone były działania tj.:

1. Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a także komfortu życia poprzez przekazywanie przez asystentów rodziny wskazówek i porad w zakresie prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.
2. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych.
3. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych.
4. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:
5. Wspieranie aktywności społecznej rodzin, w roku 2021 nadal ograniczonej panującą na świecie Pandemię Covid-19.
6. Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
7. Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.
8. Motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.
9. Udzielenie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.
10. Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Należy podkreślić, że na bieżąco prowadzony jest monitoring sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą tut. Ośrodka. Zadanie to jest realizowane zarówno przez asystentów rodziny, jak i wszystkich pracowników działu pomocy środowiskowej naszego Ośrodka. W związku z tym prowadzimy też bardzo szeroką współpracę ze szkołami, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Komendą Powiatową Policji, oraz innymi instytucjami

zajmującymi się sprawami rodziny w tym organizacjami pozarządowymi. W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub niepokojącej sytuacji w rodzinie- informujemy o tym Sąd Rodzinny w Jarosławiu.

W 2021r. tut. Ośrodek występował do Sądu Rodzinnego z wnioskiem o wydanie zarządzeń w sprawie nieletnich /dotyczyło to 1 dziecka/, oraz o wgląd w sytuację rodziny /dotyczyło to 1 rodziny/.

Jednym z działań w ramach systemu opieki nad dzieckiem i wsparcia rodziny jest tworzenie placówek wsparcia dziennego. Ich tworzenie należy do zadań własnych gminy- przygotowuje to samodzielnie lub zleca innemu podmiotowi. Placówki te wspierają rodzinę w sprawowaniu jej podstawowych funkcji, współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Na terenie miasta Jarosławia funkcjonują **4 placówki wsparcia dziennego** działające w formie świetlic środowiskowych, są to:

- 1. Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Jarosławiu, ul. 3-go Maja 49, 37-500 Jarosław-** *„Wspieranie działań profilaktyczno- wychowawczych w świetlicy środowiskowej U Kolpinga na terenie Dzielnicy nr 3”*- ok. 60 miejsc w placówce, 20 000 zł. przyznanej dotacji.
- 2. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, os. Jagiellonów 1, 37-500 Jarosław-** *„Aktywnie, zdrowo, bezpiecznie- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD”*- ok. 30 miejsc w placówce, 35 000 zł. przyznanej dotacji.
- 3. Stowarzyszenie Kulturalno- Wychowawcze im. ks. Piotra Skargi, Plac ks. Piotra Skargi 2, 37-500 Jarosław-** *„Całoroczne prowadzenie świetlicy”*- ok. 50 miejsc w placówce, 30 000 zł. przyznanej dotacji.
Stowarzyszenie „Nowa Kultura”, ul. 3 Maja 12, 37-500 Jarosław- *„Prowadzenie całorocznej świetlicy środowiskowej z programem profilaktyki alkoholowej dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Jarosławia z rejonu Dzielnicy nr 2”*- ok. 30 miejsc w placówce, 20 000 zł. przyznanej dotacji

Działaniem obligatoryjnym, jest współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku adopcyjnym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu w 2021r. poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę **272 181,60 zł.**

Rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Miejskiej Jarosław korzystają również z Jarosławskiej Karty Dużej Rodziny oraz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci i oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju.

W 2021 r. rozpatrzono 54 wniosków **Jarosławskiej Karty Dużej Rodziny**, wydano 265 kart z czego: 99 kart dla rodziców/opiekunów, a 166 dzieci.

Natomiast, w 2021 r. wydano 386 kart **Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny** z czego: 242 kart dla rodziców/opiekunów oraz 144 karty dla dzieci.

Dla rodzin z dziećmi skierowany jest również program tzw. „Rodzina 500 plus”, którego celem jest zapewnienie środków na częściowe pokrycie kosztów związanych z wychowaniem każdego dziecka, oraz zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Świadczenie wychowawcze 500+ przysługuje na wszystkie dzieci do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia bez względu na wysokość uzyskanego dochodu, w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko.

Do MOPS w Jarosławiu w 2021r. **wpłynęło 4 335 wniosków na świadczenie wychowawcze, natomiast wydatki na jego wypłatę wyniosły 32 759 585,64 zł.**

Miejski Ośrodek Pomocy społecznej w Jarosławiu aby wspomagać jarosławskie rodziny aplikuje także o środki finansowe z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej i przystąpienie do Programu, który ma na celu pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie- „Program profilaktyczno- edukacyjny „Trampolina”- głos przeciwko przemocy w rodzinie”. Celem niniejszego programu jest poprawa jakości życia dzieci i młodzieży uwikłanej w przemoc w kontekście życia rodzinnego i społecznego.

Reasumując niniejsze rozważania należy zauważyć, że system wsparcia dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Miejskiej Jarosław, wykracza poza obowiązki nakładane przez ramy ustawowe i daje możliwość godnego życia jarosławskich rodzin. Dlatego też, wskazane jest popieranie wszelkich działań mających na celu, wspieranie rodziny, tworzenie nowych placówek dla dzieci i młodzieży, czy też podejmowanie innych inicjatyw wspierających tą najmniejszą, ale najważniejszą grupę społeczną. Niewątpliwie, wspólnym dążeniem władz naszego miasta i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu są działania, aby Jarosław stał się **Miastem otwartym na Rodziny i dla rodzin.**

z up. BURMISTRZA
Dyrektor Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Jarosławiu
dr Agnieszka Kruba-Nieckarz

Opracowanie: Agnieszka Kruba-Nieckarz